

П Р А В И Л Н И К

за устройството, дейността и вътрешния ред на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Член 1. Този Правилник урежда устройството, дейността, управлението, правата и задълженията на личния състав и вътрешния ред на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките съгласно Закона за БАН (обн. ДВ бр. 85 от 15 октомври 1991 г., изм. ДВ бр. 90 от 22 октомври 1993 г., доп. ДВ бр. 123 от 22 декември 1997 г., изм. ДВ бр. 41 от 22 май 2007 г., изм. ДВ бр. 101 от 28 декември 2010 г., изм. ДВ бр. 30 от 12 април 2011 г.), Устава на БАН и промените в него, приети от ОС на БАН (обнародвани в ДВ бр. 34 от 22 април 1994 г., изм. и доп. в ДВ бр. 33 от 11 април 2003 г., изм. и доп. от 3 декември 2007 г., изм. и доп. от 19 юли 2010 г.), както и съобразно със спецификата на Института.

Член 2. (1) Институтът за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ е самостоятелно постоянно научно звено на БАН със седалище гр. София 1113, бул. „Шипченски проход“ № 52, бл. 17, тел./факс 872-23-02, имейл ibl@ibl.bas.bg.

- (2) Институтът за български език има кръгъл печат с надпис „Българска академия на науките *София* Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“.
- (3) Институтът за български език има емблема в два варианта – черно-бял и цветен (зелен), с кръгла форма, с надпис „Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“.
- (4) Името на Института за български език се изписва на английски: Institute for Bulgarian Language „Prof. Lyubomir Andreychin“ (IBL).

Член 3. (1) Институтът за български език е юридическо лице със собствена банкова сметка в левове и валута евро и с права да сключва договори и да бъде страна по съдебни и арбитражни дела.

Член 4. (1) Институтът за български език е с предмет на дейност: фундаментални и приложни научни изследвания, консултантска и експертна дейност, приложение на научните резултати, подготовка на докторанти и висококвалифицирани специалисти, както и други дейности в областта на българския език – съвременно състояние, диалекти, история, връзка с други езици, регламентиране на езиковата практика в публичната сфера (правопис и правоговор) (Решение на Шестдесет и деветото заседание на Общото събрание на Българската академия на науките от 13.06.1994 г., Раздел VII, т. 7.1).

(2) Институтът за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките е национален научен център за фундаментални, научноприложни и експертни изследвания на българския език. Приоритетните области в научните изследвания на Института за български език, насочени към системно проучване и описание на граматичната структура и лексикалния състав на българския език, са:

Теоретични езиковедски изследвания
 Академични речници и атласи на българския език
 Електронни езикови ресурси и програми за тяхната обработка
 Езикова култура; норма и кодификация на българския книжовен език
 Езиково културно-историческо наследство на българите
 Извори за историята на българския език

Член 5. В рамките на предмета на своята дейност Институтът за български език:

- (1) Определя приоритетите на изследователската си дейност, организира и извършва фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие с националните интереси и приоритети и със световните тенденции, съдейства за използването на получените резултати.
- (2) Участва в разработването на национални и международни стратегии, прогнози, концепции, планове и становища, свързани с развитието на езиковедската българистична и общотеоретична наука, както и с проблеми на българския език, които имат обществена и национална значимост.
- (3) Издава научни трудове и популяризира резултатите от научните изследвания.
- (4) Създава, опазва и предоставя за ползване научни резултати, данни, сборки и обекти от общонационално значение при спазване на Закона за авторското право.
- (5) Извършва дейности, свързани с провежданите научни изследвания и приложението на научните резултати.
- (6) Участва със своя научен потенциал в подготовката на докторанти, постдокторанти и специализанти, в обучението на студенти и магистранти съвместно с висши училища у нас и в чужбина, както и в различни форми на квалификация на специалисти по български език.
- (7) Участва със своя научен потенциал в изработването на учебна и справочна литература за всички степени на образованието по български език и езикознание.
- (8) Организира и участва в национални и международни научни прояви – конгреси, конференции, сесии, симпозиуми и др.
- (9) Установява връзки и сътрудничество и извършва научен обмен с научни организации и висши училища от страната и чужбина.
- (10) Основава самостоятелно или съвместно с други организации научни дружества и фондации с идеална цел.
- (11) Учредява самостоятелно или с други организации научни награди в областта на българския език и съобразно предмета на своята дейност.
- (12) Членува като колективен член в научните организации и дружества в страната и в чужбина.
- (13) Популяризира научните си постижения чрез научни издания, чрез своята страница в интернет, чрез научни прояви, изложби, чрез средствата за масово осведомяване и др.

Член 6. Институтът за български език предоставя научни продукти на държавни, правителствени и общински организации и получава от тях данни, които да използва за научни цели.

Член 7. Институтът за български език изпълнява задачите си самостоятелно или в сътрудничество, координация, интеграция и коопериране с други научни организации,

средни и висши училища, държавни и общински институции, неправителствени организации, международни организации, издателства, фирми, частни лица и др.

Член 8. (1) Завършените планови научни и научноприложни разработки се използват от Института за български език при пълно спазване на Закона за авторското право.

(2) Годишните отчети за научната и финансовата дейност на Института за български език се публикуват на неговата интернет страница най-късно до 31 март на следващата календарна година.

РАЗДЕЛ II СТРУКТУРА НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Член 9. (1) Структурата на Института за български език включва:

1. Ръководни органи
2. Постоянни научни звена – секции
3. Периодични издания
4. Библиотека
5. Администрация и счетоводство.

(2) Структурите по ал. 1 не са юридически лица и не могат да встъпват самостоятелно в отношения, които обвързват Института за български език с разпореждане с парични средства, недвижими или движими вещи.

Член 10. Структурата на Института за български език се изгражда и се изменя в съответствие с разпоредбите на чл. 46 ал. 1 и 2 от Устава на БАН.

РАЗДЕЛ III РЪКОВОДСТВО. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РЪКОВОДНИТЕ ОРГАНИ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Член 11. Ръководните органи на Института за български език са:

1. Общо събрание на учените
2. Научен съвет
3. Директор.

Член 12. (1) Общото събрание на учените е колективен ръководен орган на Института за български език.

(2) Общото събрание на учените включва всички учени на основна работа в постоянното научно звено. Заседанията на общото събрание на учените са открити за работещите и обучаващите се в съответното ПНЗ. / Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 04.11.2024 г /

(3) Общото събрание на учените избира свой председател за срок от четири години.

(4) Директорът, заместник-директорите и научният секретар не могат да бъдат избирани за председател на Общото събрание на учените.

- (5) Общото събрание на учените се свиква от неговия председател, от директора на постоянното научно звено, от председателя на Научния съвет, както и по предложение на една пета от своите членове.
- (6) Общото събрание на учените има следните правомощия:
1. Приема, изменя и допълва Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Института за български език.
 2. Избира, променя и допълва състава на Научния съвет на Института за български език.
 3. Съвместно с Научния съвет приема научноизследователския и финансовия отчет на Института за български език.
 4. Избира и отзовава своите представители в Общото събрание на Българската академия на науките.
 5. Обсъжда програмите на кандидатите за директор на Института за български език по обявен избор, изказва становище по тях и изпраща протоколите от обсъждането в Управителния съвет на Българската академия на науките.
 6. Общото събрание на учените може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. Решенията се вземат с явно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите на събранието, с изключение на случаите по чл. 12, ал. 3 и ал. 6, т. 2, т. 5 и т. 6, за които решенията се вземат с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от редуцирания списъчен състав.
 7. Списъчният състав на Общото събрание на учените не може да се редуцира с повече от една пета, като се редуцират само членовете, които отсъстват поради командировка, болест или отпуск за период, не по-кратък от един месец. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 04.11.2024 г./

Член 13. (1) Научният съвет е колективен орган за научно ръководство на Института за български език с 4-годишен мандат. Съставът на НС се избира от Общото събрание на учените на Института за български език при условията на чл. 37 от Устава на БАН (Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025).

- (2) За членове на Научния съвет се избират доктори на науките, хабилитирани учени, член-кореспонденти и академици. Директорът е по право член на Научния съвет, но не може да бъде негов председател.
- (3) Броят на членовете на Научния съвет не може да бъде по-малък от 15 и по-голям от 25 души. Броят на членовете, които не са на основна работа в Института, не може да надвишава една трета от общия брой на членовете на Научния съвет
- (4) Съставът на Научния съвет може да се променя и допълва при необходимост в рамките на мандата му при условията и по реда, предвидени в Устава на БАН.
- (5) В заседанията на Научния съвет с право на съвещателен глас участва един млад учен или докторант. Той се избира от Общото събрание на учените за мандата на Научния съвет. Правото на младите учени и докторантите да бъдат избирани, се определя към датата на избора на Научния съвет. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 04.11.2024 г./
- (6) Научният съвет избира свой председател, заместник-председател и секретар за срока на мандата си с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от списъчния си състав. Заместник-директорът и научният секретар не могат да бъдат избирани за председател на Научния съвет. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 04.11.2024 г./

- (7) Научният съвет се свиква от председателя си, от директора на Института или по искане на една пета от неговите членове.
- (8) След прекратяване на трудовите им правоотношения поради навършване на предвидената в Закона за БАН и в Устава на БАН възраст докторите на науките, хабилитираните учени, член-кореспондентите и академиците остават членове на Научния съвет до края на мандата му, при условие че не се нарушават изискванията на чл. 38, ал.3. от Устава на БАН (Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025 г.).

(9) Научният съвет:

1. Определя научната политика на Института.
2. Приема планове за научноизследователската и учебната дейност на Института и заедно с Общото събрание на учениците – отчетите за тяхното изпълнение.
3. Приема завършените планове и договорни изследвания.
4. По предложение на Директора приема бюджета на Института и контролира изпълнението му.
5. Утвърждава структурата на Института, взема решения за създаване, закриване и преобразуване на научни структурни звена в Института за български език.
6. Утвърждава предложените от директора зам.-директори и научен секретар.
 7. Избира с тайно гласуване и освобождава ръководителите на структурните научни звена в Института за български език.
8. Приема правила за атестация на учените и останалите служители, избира атестационни комисии и утвърждава резултатите от извършените атестации. Предложение за членове на Атестационната комисия прави ръководството на Института след съгласуване с ръководителите на секции. /Изм. С решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025 г./
9. Взема решения за обявяване на конкурси за заемане на академични длъжности и прави предложения за освобождаване на лица, заемащи академични длъжности.
10. Извършва избори след проведени конкурси за заемане на академични длъжности, зачислява и отчислява докторанти съгласно установения законов ред.
11. По предложение на директора взема решения за разпореждане с имоти, собственост на Института.
12. Взема решение за публикуване и разпространение на отчета на Института и по други въпроси за неговата дейност, регламентирани от Устава на БАН, настоящия Правилник или други актове.
13. По предложение на директора взема решение за участие на Института в търговски дружества и др.
14. Заседанията на Научния съвет са редовни, ако присъстват повече от половината от членовете на списъчния му състав, освен когато е предвидено друго.
15. Решенията си Научният съвет взема с обикновено мнозинство от присъстващите членове и с явно гласуване, освен когато е предвидено друго. Решенията си по. чл. 11, чл. 12, ал. 5, 6, 7 и 9 от Правилника на НС Научният съвет взема с мнозинство повече от половината от списъчния си състав /Изм. с решение на Осна ИБЕ от 23.06.2025 г./.
16. Заседанията на НС са открити за служителите в ПНЗ, освен ако НС реши друго. Решенията на НС са достъпни за служителите в звеното. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 04.11.2024 г./.

17. На мястото на член на Научния съвет, който не е присъствал на повече от две трети от заседанията през една календарна година или който ще отсъства повече от осем месеца, се избира друг.
18. Избира редакционните колегии (в това число главен и зам.-главен редактор) на периодичните издания на Института и прави промени в тях.
19. Избира редакторите на колективни трудове (речници, атласи, сборници и др.).
20. Взема решение с тайно гласуване за удължаването на трудовите договори на навършили пенсионна възраст хабилитирани лица с предвидения в Устава на БАН срок след мотивирано предложение на директора на Института или от председателя на Научния съвет най-малко два месеца преди датата на навършване на пенсионна възраст. (Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025 г.)
21. Научният съвет приема доклади след продължителни (над три месеца) командировки и специализации в страната и чужбина на членовете на Института за български език.

Член 14. (1) Директор на Института за български език може да бъде доктор на науките, хабилитиран учен, чл.-кор. (дописен член) или академик (действителен член), който е на основна работа в Института за български език в съответствие с чл. 42 от Устава на БАН.

(2) Директорът се избира според Устава на БАН.

(3) Директорът ръководи и управлява цялостната дейност на Института за български език съгласно Закона за БАН, Устава на БАН, ЗАИРБ и Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Института за български език.

(4) Директорът:

1. Представява Института пред всички органи и организации, юридически и физически лица в страната и чужбина.
2. Разпорежда се с бюджета на Института и неговите фондове.
3. Организира и ръководи изпълнението на административните задачи на Института за български език.
4. Назначава и освобождава учените и административния персонал в Института за български език.
5. Прави предложения за разпореждане с имущество, собственост на Института за български език.
6. Прави предложения за участие на Института за български език в търговски дружества.
7. Взема решения и изпълнява функции, които му се възлагат с нормативни актове, актове на Българската академия на науките или произтичат от договори и не са от компетентността на другите ръководни органи.
8. Организира и ръководи изпълнението на общоинститутските задачи.
9. Сключва договори с научни учреждения, висши училища у нас и в чужбина, министерства, фондации и др. в страната и в чужбина, по които Институтът за български език е страна.
10. Назначава за срок от четири години утвърдените от Научния съвет зам.-директори и научния секретар на Института за български език.
11. Координира и контролира дейността на ръководителите на секции.

12. Определя със заповед съвещателен орган – Директорски съвет. В него влизат: заместник-директорът (заместник-директорите), научният секретар, помощник-директорът по административно-стопанската дейност, главният счетоводител. При решаване на важни административни въпроси в Директорския съвет влизат още: председателят на Общото събрание на Института за български език, председателят на Научния съвет, представителите на Института в Общото събрание на Българската академия на науките и ръководителите на научните структурни звена.
13. Утвърждава изработените от помощник-директора длъжностни характеристики и Правилника за вътрешния трудов ред, съгласно Кодекса на труда.
14. Директорът може да възложи изпълнението на някои задачи на заместниците си и на научния секретар с писмена заповед.

Член 15. (1) Заместник-директор на Института за български език може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен, който е на основна работа в Института за български език.

- (2) Изборът, основната дейност и освобождаването на заместник-директора се уреждат в чл. 45 от Устава на БАН и с този Правилник.
- (3) Заместник-директорът на Института за български език има следните права и задължения:
 1. Замества директора в негово отсъствие с писмено възлагане.
 2. Ръководи определени направления от дейността на Института за български език, извършва други ръководни дейности, възложени му от директора.
 3. При необходимост директорът назначава втори заместник-директор след утвърждаване от Научния съвет.

Член 16. (1) Научен секретар може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в Института.

- (2) Научният секретар подпомага директора в планирането и отчитането на научната и учебната дейност и осъществява други функции, възложени му от директора с писмена заповед.
- (3) Научният секретар има следните права и задължения:
 1. Изготвя и актуализира научноизследователския план на Института и следи за неговото изпълнение.
 2. Изготвя годишния отчет на Института за български език.
 3. Отговаря за организацията и контрола на изпълнението на научната работа в Института за български език.
 4. Подпомага организацията и контролира издаването на списания и научни поредици на Института за български език.
 5. Наблюдава работата с докторантите и специализантите в Института за български език и изпълнението на индивидуалните им планове.
 6. Оглавява комисията по приемане на документите на кандидатите в обявените от Института за български език конкурси за научни степени, академични длъжности и докторантури.
 7. Поддържа контакти с ръководството и администрацията на Българската академия на науките във връзка с научната работа.

РАЗДЕЛ IV

ПОСТОЯННИ НАУЧНИ СТРУКТУРНИ ЗВЕНА

Член 17. (1) Секцията е постоянно научно структурно звено, което се занимава с изследователска дейност в основна и/или перспективна дисциплина в областта на езикознанието. Учредяването, сливането, закриването, както и определянето на наименованията на секции се извършва от Научния съвет.

(2) Секцията се състои от учени и специалисти на основен или допълнителен трудов договор в Института за български език и докторанти. Секциите не могат да се състоят от по-малко от четирима членове.

(3) Секцията в съответствие с Правилника на Научния съвет:

1. Обсъжда и прави предложение пред Научния съвет за утвърждаване на стратегията за научното развитие и научните приоритети на секцията.
2. Обсъжда разработването на нови планови научни проекти, техните участници и ръководители и прави предложение пред Научния съвет за приемането им.
3. Обсъжда и приема предложения за научни проекти, техните участници и ръководители, с които се кандидатства в национални и международни програми за финансиране от името на Института за български език.
4. Информира Научния съвет за предложенията за научни проекти, с които се кандидатства по програми за финансиране. Всеки проект, одобрен за финансиране, се внася в Научния съвет за приемане в научноизследователския план на Института за български език.
5. Обсъжда и приема научноизследователския план на секцията за всяка година.
6. Обсъжда и приема индивидуалните научни отчети за всяка година.
7. Изготвя, обсъжда и приема научния отчет на секцията за всяка година.
8. Организира и провежда обсъждането на завършени планови научни проекти, разработвани в секцията.
9. Обсъжда и прави мотивирани предложения пред Научния съвет за обявяване на конкурси за главни асистенти, доценти и професори.
10. Обсъжда и прави мотивирани предложения пред ръководството за обявяване на конкурси за докторанти.
11. Обсъжда и прави предложение пред Научния съвет за конспект за приемни изпити на докторанти, докторантски минимум и конкурс за главен асистент.
12. Обсъжда и прави предложения пред Научния съвет за научни ръководители на приети докторанти и за темите на техните дисертации.
13. Обсъжда и прави предложение пред Научния съвет за ръководител на секцията.
14. Избира секретар на секцията по предложение на ръководителя.
15. Обсъжда и при необходимост взема решения по всички други въпроси, свързани с общата работа на научното структурно звено.
16. Право на глас имат всички членове на научното структурно звено. Решенията се вземат с мнозинство от повече от половината от списъчния състав на научното структурно звено.

Член 18. (1) Ръководител на секцията може да бъде доктор на науките, хабилитиран учен, чл.-кор. (дописен член) или академик (действителен член), а по изключение – главен асистент доктор, на основна работа в звеното.

(2) Ръководителят на секцията се избира от Научния съвет за срок от четири години по предложение на директора, на членовете на Научния съвет и/или на учените от научното звено преди навършване на 65 годишна възраст (Изм. С решение на ОС от 23.06.2025г.).

(3) При дългосрочно отсъствие на ръководителя титуляр Научният съвет по предложение на директора избира и.д. ръководител на научното структурно звено до завръщането на титуляря или до края на изборния мандат.

(4) Ръководителят на научно структурно звено има следните права и задължения:

1. Организира планирането, изпълнението и отчитането на научноизследователските задачи на секцията, както и на административната дейност на звеното.
2. Представява секцията пред ръководните органи на Института за български език.
3. Изпълнява всички дейности, определени в длъжностната му характеристика.
4. Предлага секретаря на секцията.
5. Носи отговорност за имуществото на Института, което се използва от членовете на секцията.
6. Ръководителят на научното структурно звено се освобождава от длъжност от Научния съвет по свое желание или по предложение на звеното.

РАЗДЕЛ V ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ

Член 19. (1) Периодично издание на Института за български език се основава по инициатива на ръководството или на Научния съвет и при финансова и организационна възможност то да се поддържа.

(2) Научният съвет приема профила и периодичността на изданието и може да прави промени в него, включително временното или окончателното му спиране.

(3) Научният съвет избира с явно гласуване главния редактор по предложение на директора и въз основа на представени концепции и програми за развитие на изданието. Главният редактор по право е член на редакционната колегия и я оглавява.

(4) По предложение на главния редактор Научният съвет утвърждава броя на членовете на редакционната колегия и структурата на управление на изданието.

(5) Научният съвет избира членовете на редакционната колегия и редакционния съвет с явно гласуване по предложение на главния редактор, ръководството на Института или Научния съвет. Научният съвет избира заместник главен редактор между членовете на редакционната колегия с явно гласуване по предложение на главния редактор.

(6) Главен редактор и заместник главен редактор на периодично издание на Института за български език може да бъде хабилитирано лице на основна работа в Института за български език.

(7) Членове на редакционната колегия могат да бъдат изтъкнати български учени, които са хабилитирани лица, както и утвърдени чуждестранни учени.

- (8) Повече от половината от членовете на редакционната колегия трябва да са в трудовоправни отношения с Института за български език.
- (9) Мандатът на главния редактор и на членовете на редакционната колегия е 4 години.

Член 20. Главният редактор на периодично издание на Института за български език:

1. Отговаря за организацията и контрола на цялостната дейност по съставянето, набора, оформлението, отпечатването и разпространението на изданието.
2. До три месеца след избора си предлага на Научния съвет структурата на управление на изданието, броя и състава на редакционната колегия и заместниците си.
3. Свиква и провежда периодично заседания на редакционната колегия.
4. Отчита дейността на изданието пред ръководството на Института за български език и Научния съвет.
5. Отговаря за средствата, директно предоставени на изданието от външни за Българската академия на науките източници, като се съобразява със законовите изисквания и волята на предоставилия средствата.

РАЗДЕЛ VI БИБЛИОТЕКА

Член 21. (1) Специализираната библиотека на Института за български език осигурява библиотечното, библиографското и информационното обслужване в научните области по профила на Института.

- (2) Методически се ръководи от Централната библиотека на Българската академия на науките.
- (3) Цялостната дейност на библиотеката се урежда с правилник, приет от Общото събрание на Българската академия на науките.

Член 22. (1) Научно-документационните архиви, колекции, сбирки, бази от данни и др. на Института за български език се създават, поддържат, обособяват, сливат, трансформират или закриват с решение на ръководството по предложение на секциите, като се взема под внимание финансовата и организационната възможност за тяхната поддръжка.

(2) Директорът утвърждава правила за работата в архивите, изготвени от секциите, включително за съхранението, обработката, използването и публичното им предоставяне.

РАЗДЕЛ VII АДМИНИСТРАЦИЯ И СЧЕТОВОДСТВО

Член 23. Началникът на административния отдел може да бъде назначен от директора в зависимост от обема и характера на тази дейност в постоянното научно звено. За административно-стопанската дейност началникът на административния отдел отговаря наравно с директора.

Член 24. (1) Директорът може да назначи на постоянен трудов договор юрист, завеждащ човешки ресурси, завеждащ връзки с обществеността, домакин, организатор,

портиери, чистач, системен администратор, администратор на страницата на Института за български език, други специалисти или технически лица или да сключи договори за изпълнение на съответните дейности в зависимост от обема и характера на работата в постоянното научно звено.

- (2) Директорът може да назначи на постоянен трудов договор главен счетоводител, втори счетоводител, касиер-счетоводител и финансов контролър или да сключи договори за изпълнение на съответните дейности в зависимост от обема на извършваната счетоводна дейност в постоянното научно звено.
- (3) Главният счетоводител действа съгласно закона и подпомага директора при финансовата и стопанската дейност на Института за български език.
- (4) Правата и задълженията на членовете на административно-обслужващия състав се определят от длъжностните характеристики за съответните длъжности.
- (5) Административно-обслужващият състав може да се променя в зависимост от нуждите на Института за български език и предмета на неговата дейност.

РАЗДЕЛ VIII

ЛИЧЕН СЪСТАВ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Член 25. (1) Личният състав на Института за български език включва: академиците, член-кореспондентите, професорите, доцентите, главните асистенти, асистентите, специалистите и административните служители, които са на основна работа в Института.

- (2) Длъжностите в Института за български език съответстват на номенклатурата на Националната класификация на професиите и длъжностите от 01.01.2011 г. Основните им функции и задължения се определят с длъжностна характеристика.
- (3) Членовете на личния състав нямат право да основават самостоятелно или в съдружие фирми, които имат еднакъв или сроден предмет на дейност с този на Института за български език. При работа на допълнителен трудов договор или участие във фирми с друг предмет на дейност членовете на личния състав на Института за български език подписват декларация за работа извън работно време.

Член 26. (1) Научният състав на Института за български език включва лицата с научна степен и/или на академична длъжност на основна работа в Института.

- (2) Заемането на академичните длъжности „главен асистент“, „доцент“ и „професор“ става според ЗРАСРБ, Правилника на приложение на ЗРАСРБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ в БАН, както и според Правилника за приложение на ЗРАСРБ в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН.
- (3) Асистентите в Института за български език се назначават в научните структурни звена от директора по процедура и съгласно изискванията, регламентирани в ЗРАСРБ, Устава на БАН и Правилника за устройството и дейността на Научния съвет / Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025 г./.
- (4) Като специалисти се назначават лица, които имат най-малко бакалавърска степен, съгласно държавните изисквания.

(5) Членовете на научния състав имат следните права и задължения:

1. Участват в разработката на научни теми и задачи, включени в научноизследователския план на Института.
2. Участват в преподавателската дейност на висши училища и други учебни заведения в извънработно време след съгласуване с ръководителя на научното структурно звено.
3. Участват в национални и международни научни прояви – конгреси, конференции, сесии, симпозиуми и др., самостоятелно или в колектив.
4. Извършват експертна, консултантска или рецензентска дейност в страната и в чужбина.
5. Участват в национални или международни комитети, съвети, комисии, редакционни колегии и др. подобни, за което уведомяват Научния съвет на Института.
6. Популяризират научните постижения на Института за български език и на българската езиковедска наука в страната и в чужбина.
7. Представяват Института за български език и Българската академия на науките в състава на организации и при прояви в страната и в чужбина, когато са упълномощени за това от Научния съвет или от ръководството на Института за български език.

Член 27. (1) Специалистите са лица с висше образование (бакалаври или магистри) без научна степен и академична длъжност, които са на постоянна работа в Института.

(2) Специалистите се назначават и се освобождават от директора на Института за български език.

(3) Специалистите имат следните права и задължения:

1. Участват (според подготовката и квалификацията си) по предложение на ръководителя на секцията в научноизследователски задачи.
2. Участват в национални и международни научни прояви – конгреси, конференции, работни срещи и др., самостоятелно или в колектив.
3. Популяризират научните постижения на Института за български език и на българската езиковедска наука в страната и в чужбина.

Член 28. (1) Личният състав има право на информация за основните решения и заповеди на Общото събрание на учените, на Научния съвет, на ръководството на Института за български език и на Атестационната комисия, както и на Общото събрание на Българската академия на науките, на Управителния съвет на Българската академия на науките и на ръководството на Българската академия на науките.

(2) Основни решения и заповеди са тези, които:

1. Засягат дейността или задълженията на Института.
2. Представяват структурни промени.
3. Водят до разпореждане с имущество на Института.
4. Възлагат на всички или на група служители определени задължения.

Член 29. Служителите на Института за български език нямат право:

1. Да ангажират Института при делови контакти или преговори без знанието на ръководителя на секцията и без разрешение от директора.
2. Да предоставят по собствена инициатива или при изискване от упълномощени от закона институции информация с научна или търговска стойност на физически или на

юридически лица без знанието на ръководителя на звеното и без разрешение от директора.

3. Да изнасят или да разпространяват по собствена инициатива или при изискване от упълномощени от закона институции интелектуална собственост или документация на Института без знанието на ръководителя на звеното и без писмено разрешение от директора.
4. Да изнасят от Института уреди, съоръжения и др. техника, собственост на Института, без знанието на ръководителя на звеното и без писмено разрешение от директора.

РАЗДЕЛ IX НАУЧНА ДЕЙНОСТ НА ИНСТИТУТА ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК.

ПЛАНИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ

Член 30. (1) Научноизследователската дейност на Института за български език се провежда според научноизследователски план.

(2) Научноизследователският план включва колективни и индивидуални проекти, разработвани на академично, междуведомствено и международно равнище, съответстващи на предмета на дейност на Института за български език, определен в чл. 4 на този Правилник.

(3) 1. Научноизследователските проекти се изготвят от изпълнителите, приемат се на заседание на секцията и се представят от ръководителя на проекта пред Научния съвет на Института за български език в присъствието на членове на колектива на проекта.

2. Проектите съдържат подробна мотивация и описание на видовете дейности за периода на изпълнение на задачите по етапи според утвърдените от Българската академия на науките форми на планиране, както и оценка за научната и обществената значимост на проекта, включително и възможностите за реализацията му.

(4) Научноизследователският план се обсъжда и утвърждава от Научния съвет на Института за български език.

(5) 1. Индивидуалните планове на участниците в научноизследователските проекти се съставят според включените в проектите дейности за съответната година. Те се обсъждат и се приемат на заседание на структурното звено.

2. Копие от индивидуалните планове се предава заедно с плановете на секциите в канцеларията на Института.

Член 31. (1) За изпълнението на научноизследователските проекти отговарят ръководителите на проектите.

(2) Във връзка с изпълнението на проектите, след мотивирано предложение от ръководителите им, Научният съвет може да променя съставите на авторските колективи и запланиваните срокове.

(3) Проект от научноизследователския план на Института завършва с монография, сборник с трудове или равностоен цикъл от тематично свързани научни публикации (студии и/или статии), речник (определен обем речникови статии), атлас, ресурс или компютърно приложение в интернет. Проектите с външно финансиране завършват с резултат, определен в работната програма.

- (4) 1. Всички проекти се отчитат в рамките на запланувания срок. Научноизследователският проект се приема за изпълнен на обсъждане в Научния съвет след положителен резултат от открито обсъждане с две рецензии.
 2. Най-късно две седмици преди откритото обсъждане ръководителят на проекта изпраща по електронната поща съобщение до всички членове на Института за насрочване на обсъждането и осигурява достъп до материалите по обсъждането в подходящо секционен работен помещение.
 3. При обсъждането на изследването по проекта се изисква присъствието на най-малко петима хабилиитирани учени извън състава на авторския колектив. За разширяването на научното структурно звено директорът издава заповед по предложение на ръководителя на секцията.
- (5) 1. Рецензенти на научните изследвания по проектите са специалисти в научната област на проекта от Института или от други научни институции.
 2. Предложенията за външни рецензенти се одобряват от Научния съвет на Института.
- (6) 1. Научният съвет на Института разглежда обсъдените планови изследвания в присъствието на ръководителите на проектите най-малко две седмици след представянето на материалите в канцеларията на Института.
 2. В материалите за разглеждане от Научния съвет се включват: научното изследване, рецензиите, протокол от обсъждането и доклад за нанесените след обсъждането поправки и допълнения.
 3. НС разглежда и приема труда за завършен; препоръчва го за печат, ако резултатите подлежат на публикуване. Научният съвет взема решение кои трудове са официални издания на Института за български език и се публикуват от името на Института (независимо от издателя).
 4. В началото на всяка година научният секретар изготвя график за отчитането на изтичащите през годината проекти.
 5. Всички материали от обсъждането на приключили проекти, включително трудовете, предложени за печат, се изпращат на електронния адрес на Научния съвет (nauchensavet@ibl.bas.bg) най-малко три работни дни преди датата за провеждане на заседанието на Научния съвет.

Член 32. (1) Отчетът за научноизследователската дейност на Института за съответната година се изготвя въз основа на отчетите за научноизследователските проекти и се приема от Общото събрание на учените съвместно с Научния съвет.

- (2) Проектите с външно финансиране се приемат за изпълнени след обсъждане и приемане от НС на подробен отчет за работата и получените резултати. След отчитането пред съответната финансираща организация ръководителят на проекта информира Научния съвет за заключението по изпълнението на проекта.
- (3) Индивидуалните отчети се предават заедно с отчетите на секциите в канцеларията на Института.

РАЗДЕЛ X АТЕСТИРАНЕ

Член 33. (1) Всички учени и специалисти с висше образование в Института за български език подлежат на периодично атестиране (оценка на дейността).

(2) За останалите служители техните преки ръководители периодично представят оценка за работата им пред ръководството.

Член 34. (1) Обща атестация в Института за български език се провежда не по-рядко от веднъж на три години. С решение на Научния съвет служителите могат да бъдат атестирани и на по-кратки срокове, но не по-често от всяка година. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(2) Периодът на атестиране се определя със заповед на директора съобразно сроковете според действащите към момента на атестацията национално законодателство и нормативни документи на Българската академия на науките. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(3) Задължително се атестират всички учени на безсрочен основен трудов договор в Института за български език. По преценка на директора на ИБЕ могат да се атестират и учени и служители на срочен основен трудов договор. /Доп. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(4) Не подлежат на атестация учени, работили под две години в ИБЕ. С решение на НС на ИБЕ могат да не се атестират и други групи учени. /Доп. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(5) За служителите, които са постъпили по-късно в Института за български език, се взема предвид реалното време на тяхната дейност, като се използва коригиращ коефициент.

(6) Служителите, които са били докторанти, по собствена преценка могат да включат и срока на докторантурата, ако тя изцяло или частично се вмести в срока на атестиране.

(7) В случай че през част от атестационния период служителят не е извършвал дейност по уважителни причини (отпуск по болест за повече от два месеца; отпуск по майчинство; специализация в чужбина за повече от два месеца; неплатен отпуск за повече от два месеца; лекторат в чужбина), се извършва корекция. Корекция се извършва и при основен трудов договор на непълнен работен ден. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(8) Не се атестират учени или служители, които към момента на атестацията са в дългосрочен отпуск по болест, отпуск по майчинство, специализация в чужбина, неплатен отпуск, командировка (лекторат) в чужбина. Една година след завръщането си ученият или служителят подлежи на задължителна атестация. /Доп. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(9) Атестират се по свое желание: служители, които са на срочен основен трудов договор, и служители, които през следващата календарна година навършват пенсионна възраст. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(10) Всеки служител може да поиска да бъде атестиран не по-рано от една година след последната му атестация. /Доп. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

Член 35. (1) Атестирането се извършва съгласно актуалните към момента Критерии и методика за оценяване на учените в Българската академия на науките, приети от Общото събрание на Българската академия на науките, допълнени и конкретизирани от Научния съвет на Института за български език /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./.

(2) Атестираните се подреждат в три групи:

1. Хабилитирани учени
2. Нехабилитирани учени
3. Специалисти.

Член 36. (1) Атестационната комисия се състои от пет до седем души на основна работа в Института за български език, включително председател и секретар. В Атестационната комисия влизат представители на трите групи от чл. 35, ал. 2, като хабилитираните учени са повече от половината. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(2) Членовете на ръководството на Института за български език, членовете на ръководството на Научния съвет, ръководителите на секции и председателят на Общото събрание не могат да бъдат членове на Атестационната комисия.

(3) Председателят и членовете на Атестационната комисия се избират от НС по предложение на ръководството след съгласуване с ръководителите на секциите. Въз основа на решението на НС директорът издава заповед за назначаване на Атестационната комисия /Изм. С решение на ОС на ИБЕ от 23.06.2025 г./.

(4) Мандатът на Атестационната комисия е пет години.

(5) Заседанията на комисията са законни, когато в тях участва повече от половината от списъчния ѝ състав.

(6) Комисията взема решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния си състав и по свое решение – с тайно или явно гласуване.

Член 37. Атестационната комисия се произнася с явно гласуване и обикновено мнозинство дали кандидатите за заемане на по-висока академична длъжност покриват изискванията съгласно ЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ и КТ. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

Член 38. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./ Атестационната комисия:

1. При необходимост актуализира правилата, критериите, методиката и документите за атестиране и ги представя за утвърждаване от Научния съвет.
2. Проверява спазването на изискванията и процедурата при атестирането.
3. Контролира сроковете за атестиране.
4. Подготвя доклад до НС за резултатите от атестацията.

Член 39. (1) Атестационната комисия оповестява публично окончателните резултати от атестирането с обобщена извадка от протоколите си, като изпраща имейли до всички служители, както и на видно място в Института. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(2) В десетдневен срок от оповестяването на резултатите служителите могат да подадат аргументирано възражение до Апелативната комисия за преразглеждане на обявения от АК резултат. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

Член 40. (1) В десетдневен срок Апелативната комисия разглежда възраженията, като нейните решения са окончателни и се оповестяват публично чрез имейли до всички служители, както и на видно място в Института. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

(2) Апелативната комисия се състои от: директора или негов заместник, научния секретар, председателя на Научния съвет или негов заместник, председателя на Общото събрание на учените или негов заместник и председателя на Атестационната комисия или негов заместник.

Член 41. /Изм. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./ Научният съвет:

1. Определя времето и срока на атестиране, като спазва изискванията на нормативните документи и разпоредби съгласно Устава на БАН и правилата за атестиране на учените в Българската академия на науките и Института за български език.
2. Приема промяната в правилата, документите, критериите и методиката за атестиране, включително по предложение на Атестационната комисия.
3. Взема решение по последиците от атестирането.
4. Взема решение с тайно гласуване за откриване на процедура за по-висока академична длъжност след мотивирано предложение на директора, което е съобразено с финансовото състояние на Института.

Член 42. Всички въпроси, свързани с атестирането, се уреждат по-подробно в Правилника за атестиране на учените и служителите в Института за български език. /Доп. с решение на ОС на ИБЕ от 15.03.2022 г./

РАЗДЕЛ XI ВЪТРЕШЕН РЕД

Член 43. Продължителността на работното време е осем часа при петдневна работна седмица.

Член 44. (1) Заповедите за отпуск се изготвят от началника на административния отдел и завеждащия отдел „Човешки ресурси“ след съгласуване с ръководителите на звената и влизат в сила след подписването им от директора на Института.

(2) Използването и прекъсването на отпуск става по реда, уреден от Кодекса на труда.

Член 45. (1) Нарушение на трудовата дисциплина е всяко неизпълнение на трудовите задължения, описани в Кодекса на труда.

(2) За нарушение на трудовата дисциплина се смята:

1. Закъснение, преждевременно напускане на работа, неявяване на работа или неуплътняване на работното време;

2. Явяване на работа в състояние, което не позволява изпълнението на възложените задачи;
3. Неизпълнение на служебни задължения;
4. Неизпълнение на законни разпореждания на директора на Института;
5. Неспазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труда;
6. Разпространяване на сведения, които са придобити по служебен път и са обявени за поверителни;
7. Злоупотреба с доверието и уронване на доброто име на Института за български език и неговите служители;
8. Разпространяване на неверни сведения за научноизследователската дейност в Института за български език, за негови издания или служители на публично място или пред средствата за масово осведомяване;
9. Съзнателни действия, насочени срещу интересите на Института за български език, уронващи престижа му и нанасящи вреда на Института;
10. Отклонение от работа или пътуване в провинцията и извън страната без предизвестие;
11. Използването на отпуск без заповед от директора;
12. Увреждане на имуществото и разхищаване на материали, енергия и други средства.

Член 46. За нарушаване на трудовата дисциплина и вътрешния ред се налагат дисциплинарни наказания съгласно Кодекса на труда.

РАЗДЕЛ XII ФИНАНСИРАНЕ

Член 47. Финансирането на Института за български език се осигурява:

- от бюджетната субсидия на Българската академия на науките;
- от извънбюджетни средства по договори с национални и международни организации, фондации, ведомства и частни лица;
- от реализация на интелектуални и други продукти;
- от експертна дейност;
- от спомоществатели и дарения;
- от лихви по депозити и влогове;
- от стопанска дейност (в съгласие със Закона за БАН и Устава на БАН);
- от наеми, които се сключват съгласно Правилника на БАН.

Член 48. Финансовата дейност на Института за български език се осъществява въз основа на годишни бюджети. Проектобюджетът се приема от Научния съвет. Годишният финансов отчет се приема на разширено заседание на Общото събрание и Научния съвет.

Член 49. Средствата от бюджета на Института за български език се изразходват за:

1. Издръжка на персонала;
2. Покриване на режимните разноски;
3. Финансиране на научноизследователската и издателската дейност;
4. Подготовка на кадри;
5. Развитие и поддръжка на материалната база.

Член 50. (1) Извънбюджетните средства по договори за външно финансирани проекти се изразходват в съответствие с план-сметка към всеки договор с писмено предложение от ръководителя на проекта и след резолюция на главния счетоводител, че разходът е допустим и средствата са налични.

(2) Когато ръководител е директорът на Института, всички финансови разходи (включително за възнаграждение на ръководителя) по съответния външно финансиран проект се одобряват и подписват от заместник-директора на Института.

(3) Ръководителите на външно финансиран проект получават финансова информация от главния счетоводител на всеки три месеца.

Член 51. За Института се отчисляват 10% от приходите по проекти с външно финансиране, издания на Института, експертна дейност и др., освен ако не се предвижда нещо друго.

Член 52. Извънбюджетните средства от експертна дейност (езикови справки и писмени консултации), дарения, наеми, лихви, процентно отчисление за Института и др. се разпределят въз основа на Правилник, приет от Директорския съвет и утвърден от Общото събрание на учените на Института.

Член 53. В осъществяването на финансовата дейност на Института директорът се подпомага от главен счетоводител. Главният счетоводител действа и носи отговорност съгласно закона и подпомага директора при финансовата и стопанската дейност на Института.

Член 54. Финансовите операции и документи са скрепени с печата на Института за български език.

РАЗДЕЛ XIII ИМУЩЕСТВО, МАТЕРИАЛНА БАЗА

Член 55. (1) Институтът за български език придобива, управлява и се разпорежда с придобитото имущество при спазване на изискванията на действащото българско законодателство и Устава на БАН.

(2) Ползването и разпореждането с имущество, придобито от дарение или завещание, се осъществява в съответствие с волята на дарителя или завещателя. Ако дарителят или завещателят не за изразили изрична воля, решение за ползването и разпореждането с дареното или получено по завещание имущество се взема от Научния съвет.

(3) Институтът за български език не може да се разпорежда с движими и недвижими вещи, вземания и други права, собственост на Българската академия на науките съгласно нейния Устав.

Член 56. (1) Материалната база трябва да осигурява нормални условия за научна работа.

(2) Институтът за български език управлява и стопанисва предоставените му и придобити основни оборотни средства и специални фондове съобразно тяхното предназначение.

Член 57. Опазването и поддържането на материалната база е неотменно задължение на целия състав на Института за български език.

Член 58. Закупените и получените основни средства се предават на ръководителите на научното структурно звено, които носят лична отговорност за наличността и доброто им състояние.

Член 59. Със заповед на директора ежегодно се извършва инвентаризация на имуществото и се изготвя доклад.

Член 60. Ненужните и негодните за използване основни средства се предлагат безвъзмездно на други звена на Българската академия на науките, обявяват се за продажба или се бракуват. Бракуването се извършва от комисия, назначена от директора.

Член 61. Всички събрани материали (архиви, картотеки, бази от данни, материали от теренни проучвания и под.) в хода на изпълнението на планов изследователски проект са собственост на Института за български език и остават такива и след приключване на трудовия договор на изпълнителя, който е задължен да ги предостави по искане на ръководителя на секцията или при напускане на Института.

РАЗДЕЛ XIV ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 62. Учени от Института за български език могат да участват в научни колективи, работни групи, експертни съвети, комисии и др. извън Института, след като уведомят прекия си ръководител и директора.

Член 63. Писмени доклади, молби, становища, мнения, предложения и др. до директора се подават пряко в канцеларията на Института или чрез съответния ръководител на научното структурно звено.

Член 64. Заповеди за командировки в страната и в чужбина се издават и командировките се осъществяват след предварително одобрение на ръководителя на структурното звено или на ръководителя на проекта.

РАЗДЕЛ XV ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 65. (1) Правилникът се утвърждава от целия състав на Института за български език.

- (2) Предложения за промени в настоящия Правилник могат да се правят от директора на Института или от Научния съвет на Института за български език и се утвърждават от Общото събрание на Института за български език.
- (3) Промени в длъжностните характеристики се извършват от помощник-директора и се утвърждават от директора на Института за български език.

Член 66. Правилникът е задължителен за всички постоянно и временно работещи в Института за български език, в т.ч. докторанти, специализанти, извънщатни сътрудници и др.

Член 67. Спрямо нарушителите на Правилника се прилагат санкциите, предвидени в Кодекса на труда.

Настоящият правилник е приет от Общото събрание на Института за български език с Протокол № 4 от 15 ноември 2012 г. и влиза в сила от датата на приемането му. Той отменя всички стари, действащи досега правилници, ако има такива.

Настоящият правилник е актуализиран в съответствие с действащите нормативни актове от Общото събрание на Института за български език с Протокол № 3 от 30 май 2019 година.

Правилникът е изменен с решение на Общото събрание на Института за български език с Протокол № 2 от 22 февруари 2021 година.

Правилникът е изменен и допълнен с решение на Общото събрание на Института за български език с Протокол № 2 от 15 март 2022 година.

Правилникът е изменен и допълнен с решение на Общото събрание на Института за български език с Протокол № 4 от 4 ноември 2024 г.

Правилникът е изменен и допълнен с решение на Общото събрание на Института за български език с Протокол № 3 от 23 юни 2025 г.